

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

To'g'izboyev Faxriddin
Ulashovich

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti Aniq fanlar kafedrasida assistenti
e-mail: tugizboyev0711@gmail.com, tel: +99891-548-66-47*

INFOGRAFIKA VA UNING TA'LIMDAGI O'RNI

Annotatsiya: Maqola o'qituvchining uslubiy materiallarini tayyorlashda infografikadan foydalanish va ahamiyatiga bag'ishlangan. Infografikaning illyustrativ tipik misollari ko'rib chiqiladi. Mavjud texnologiya taklif etiladi.

Kalit so'zlar: infografika, o'qituvchi, o'quv materiallari, tinglovchi, texnologiya.

Kirish. Ta'lim jarayonini bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishda vizual yondashuv asosida tashkil etish, vizual fikrlash imkoniyatlaridan maksimal darajada foydalanish imkonini beradi[5].

Ushbu yondashuvning asosiy yo'nalishlaridan biri infografikadir. Odatda, infografika atamasi ma'lumotlar, ma'lumotlar va bilimlarning vizual tasvirini anglatadi[5].

Bu katta hajmdagi ma'lumotlarni tezda taqdim etish uchun zarur bo'lgan murakkab ma'lumotlardan foydalanadigan grafiklardir. Infografika fan va ta'lim, statistika, jurnalistika va maktabgacha ta'lim sohalarida faol qo'llaniladi. Umuman olganda, bu kontseptual ma'lumotni tarqatish uchun juda qulay va universal vositadir[5].

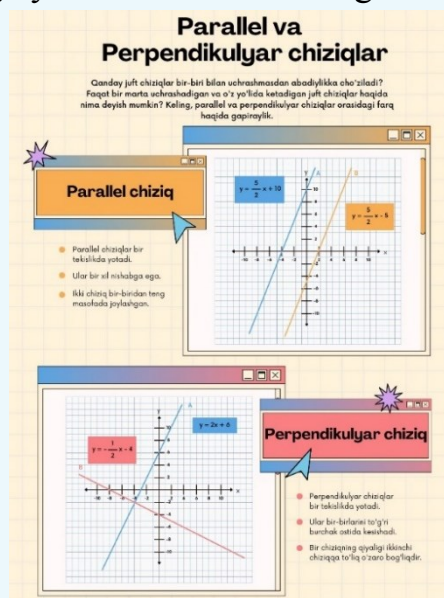
ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA Infografika - bu ma'lumot va ma'lumotlarning vizual namoyishi. U ma'lumotni tez va aniq ko'rsatish uchun mo'ljallangan grafik vizual namoyishlardir[1].

Infografiklar ma'lumotlarni ko'zga ko'rinadigan tarzda taqdim etish uchun grafik elementlardan foydalanadi. Ular ikkita asosiy ma'lumot nuqtasini o'z ichiga oladi, shu ma'lumot nuqtalarini tasvirlash uchun belgi, diagramma yoki piktogramma kabi vizual tasvirni o'z ichiga oladi[2].

Ta'lim va kasbiy standartlarning o'zgarishi bilan zamonaviy o'qituvchilar uslubiy materiallar nafaqat mazmunli yangilanish bilan, balki tinglovchilar tomonidan idrok etish va tushunish uchun qulay bo'lgan zamonaviy formatda ham yangilanishini tushunishadi. Grafik tasvirda zamonaviy format yordamida ma'lumotlar va bilimlar uzatiladigan axborotni taqdim etish usuli infografika deb ataladi. Bu matn va grafikalar yordamida ma'lum ma'lumotlar ko'rsatiladigan rasm. Infografika muallifga murakkab ma'lumotlar va katta hajmdagi ma'lumotlarni qulay tarzda etkazishda yordam berish uchun mo'ljallangan.

NATIJALAR Ishonch hosil qilamiz va tushunishimiz uchun bir qancha, oddiy ta'lim jarayonlarida uchraydigan misollardan foydalanib, infografika – ma'lumotni ijodiy tarzda taqdim etishga, rasm va belgilarni, diagramma va jadvallarni vizual o'quv materiallarni birlashtirishgan namunalarni qarab chiqsak.

Matematika fanida foydalaniladigan o'lcham birliklari bo'yicha infografikaga misol (1-rasm) keltirilgan, unda parallel va perpendikulyar chiziqlarni tezda tushunishimiz va anglashimizga yordam beruvchi infografika namunasi keltirilgan.

1-rasm – chiziqlarni ifodalovchi infografika

Ko'rsatkichlar, reja va prognozlar uchun ishlatiladigan statistik ma'lumotlarni ifodalaydigan infografika (2-rasm) misoldir.

2-rasm O‘zbekistonda suv ta’minotini yaxshilash uchun olib boriladigan chora tadbirlar infografikasi

Bank-moliya sohasidagi ma’lumotlar bo‘yicha infografikaga misol (3-rasm), bu erda mijozlarga kreditlarni rasmiylashtirish uchun qulayliklar taklif etiladi.

Infografikaning ahamiyati shundaki, ular:

informatson (bitta rasmda katta hajmdagi ma’lumotlar mavjud);

vizual (tushunish oson);

sodda-ixcham (bitta infografikada matnning bir necha sahifalari ma’nosini ifodalash mumkin).

3-rasm – Jarayonni ifodalovchi infografika

Mijoz(istemo'lchiga) ma’lumotlar taqdim etuvchiga’ muna – fuqarolarga xizmat ko’rsatuvchi Davlat xizmatlari markazlarining ish faoliyati turlari infografikasi (4-rasm), bu erda fuqaro foydalanishi mumkin bo‘lgan xizmatlar keltirib o‘tilgan.

4-rasm - Mahsulotlardagi shakar miqdorining infografikasi

MUHOKAMA Biz yuqorida qarab o‘tgan misollardan quyidagi infografika turlari sezilarli darajada ajralib turadi:

1. Ko‘rgazmali - yangi materialning vizual tushuntirishini o‘z ichiga oluvchi (ko‘rsatma va axborot beruvchi) - 1-rasm;
2. Analitik - infografikada raqamli ko‘rsatkichlar va albatta statistika (miqdorlar, foizlar, raqamlar) taqdim etiladi - 2-rasm;
3. Faoliyat - qandaydir jarayon yoki faoliyatning xronologik bajarilishini o‘z ichiga oladi - 3-rasm;
4. Taqdimot - infografika ko‘rinishida biror narsaning (tashkilot, mahsulot) reklamasi namoyishidir - 4-rasm.

Keling, infografikani yaratish texnologiyasini, natijada olingan effektlarni va o‘qituvchi faoliyatidagi ahamiyatini bilib olaylik.

Keling, uslubiy materialni markaziy ob'ektga yoki asosiy jarayonga qarataylik, xulosani o‘ylab ko‘ring: o‘rganish natijasida talabalar nimani tushunishlari va eslashlari kerak (bob, kurs, modul). Barcha infografik elementlarni ushbu ob'ekt yoki jarayon bilan bog‘lang. Keling, loyihani avval qog‘ozda qilaylik: biz strukturani, barcha elementlarning joylashishini, o‘qlarning yo‘nalishini, rasmlarning joylashishini, kerakli matnni batafsil o‘ylab ko‘ramiz. Biz Internetda infografikani yaratish uchun bepul xizmatdan foydalanamiz: biz infografika turiga mos shablonni (tartibni) tanlaymiz va bosqichma-bosqich loyihaning qog‘oz versiyasini elektron shaklga chiqaramiz. Infografika yaratish uchun bepul xizmatlar:

- canva.com;
- piktochart.com;
- infogr.am;
- wordle.net;

Infografika obyektning asosiy xarakteristikalariga, jarayonning asosiy hodisasiga yoki momentlariga urg'u berilgan informatsion grafik rasm ekanligiga ishonch hosil qilgandan so'ng, biz natijani aniqlaymiz:

o'quv materialini eng ixcham va qulay shaklda tushuntirish uchun infografikadan foydalanadigan o'qituvchi axborotni yo'qotishdan qochadi [1];

Axborotni miya tomonidan yaxshiroq qabul qilinadigan sharoitlar ushbu ma'lumotni oddiy o'qishdan farq qiladi [2];

axborotni taqdim etish shakli, shu jumladan matn va tasvirlar idrok etish uchun yanada jozibali va qiziqarli hisoblanadi [3];

zamonaviy "raqamli davr"ga to'liq mos keladigan va murakkab narsalarni sodda va tushunarliroq tushuntirishga yordam beruvchi axborot taqdimoti shakli [4];

katta hajmdagi materialni an'anaviy yodlashdan farqli o'laroq, tinglovchilar bunday ma'lumotlarni yaxshiroq eslab qolishadi [4].

XULOSA O'qituvchi faoliyatida infografikaning ahamiyati:

1. Infografikadan hamma joyda – ma'ruza, dars soatlaridan tortib, loyiha faoliyatigacha foydalanishingiz mumkin.

2. Yuqori sifatli o'quv materiallari o'qitish darajasini yangi bosqichga olib chiqadi, chunki har qanday xabarni auditoriyaga zamonaviy shaklda etkazish imkonini beradi.

3. Uzoq o'qishdan farqli o'laroq, ma'lumotlar va bilimlarni infografika shaklida taqdim etishning aniq va ijodiy shakli o'quv jarayonini yanada samaraliroq qiladi.

4. Tinglovchilar bilan muloqot yaxshilanadi - yangi bosqichga o'tadi.

5. Ko'rgazmali materiallarning ko'payishi darslarni to'g'ri qayta ko'rib chiqishga, tinglovchining malakasini shakllantirishga yordam beradi.

O'qitishda interfaol usullardan foydalanish va zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llash o'qituvchining o'zini yanada samarali bo'lishiga, o'quvchilarni o'quv jarayoniga jalb qilishga imkon beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://infogram.com/page/infographic>

2. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/infographic>

3. Ермолаева Ж.Е. Инфографика как способ визуализации учебной информации// Концепт. - 2014. № 11 (ноябрь).

4. Колясникова Д.А. Развитие творческих способностей обучающихся на занятиях с использованием инфографики: сб. ст.//Новые информационные

технологии в образовании и науке Материалы X международной научно-практической конференции. 2017.

<http://sjii.indexedresearch.org>

<https://cejsr.academicjournal.io/index.php/journal/article/view/1385>